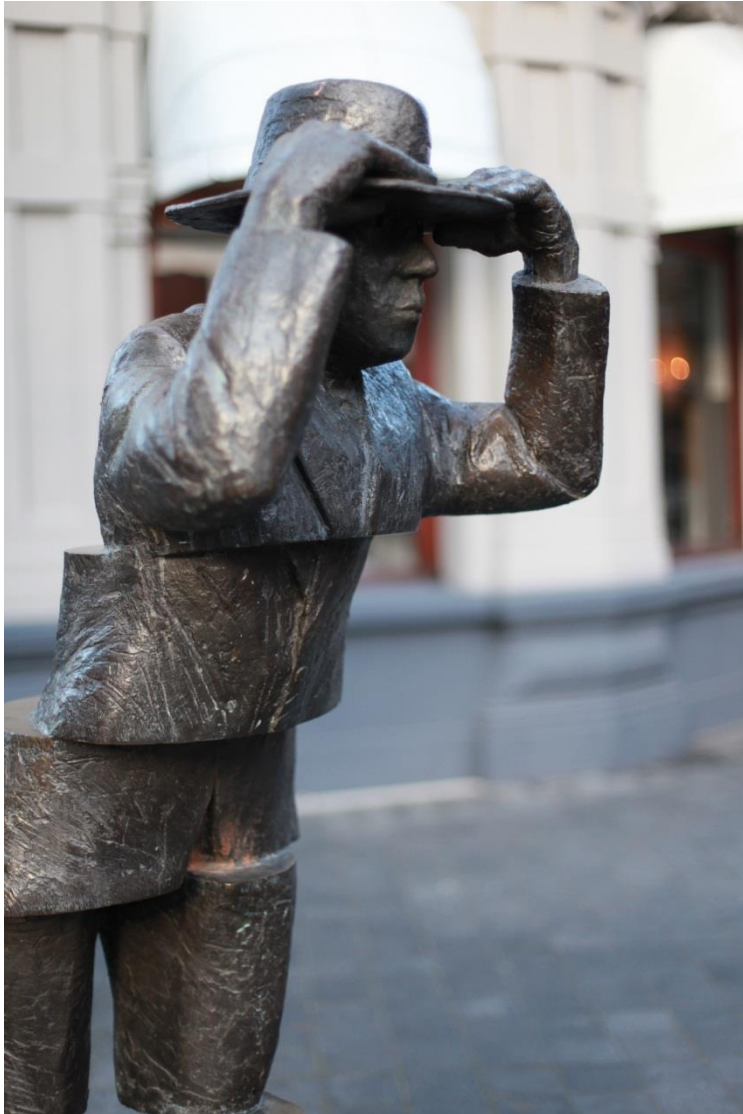

Ad en arbeidsmarktprognoses: Hoe gaat het nu, en is er straks een andere insteek nodig?

Frank Cörvers

Dag van de Associate Degree, Amersfoort, 17 maart 2017

- **Arbeidsmarktprognoses ROA:**
 - Doel
 - Methodiek
- **ROA Brochure met leidraad voor arbeidsmarktrelevantie**
- **Situatie Ad**
- **Alternatieven, nu en in de toekomst**

Doel van prognoses naar beroep en opleiding

- Genereren van arbeidsmarktinformatie over de toekomstige arbeidsmarkt: *early warnings*
- Vergroot transparantie van de arbeidsmarkt
- Signaalwerking (=informatievoorziening):
 - Prognoses van arbeidsmarktsituatie over 6 jaar
 - Verwachte fricties tussen vraag naar en aanbod van arbeid

Relevantie

- Prognoses naar beroep en opleiding helpen bij keuzes rond scholing, training en HR beleid
- Relevant voor:
 - Studenten (oorspronkelijke doelgroep): scholingskeuze, studie- en beroepsvoorlichting
 - Werkgevers: HR, werving en selectie, knelpunten
 - Baanzoekers: kans op werk
 - Opleiders: om- en bijscholing
 - Beleidsmakers: macrodoelmatigheid
- Gedetailleerd over hele breedte, elke twee jaar:
 - >100 opleidingstypen en beroepsgroepen, > 20 bedrijfssectoren

Methodiek prognoses

- 6 jaar vooruit, voor de hele arbeidsmarkt
- Confrontatie van verwachte vraag en aanbod naar opleiding en beroep

Aanbod:

Instroom schoolverlaters
Kortdurig werklozen

Vraag:

Uitbreidingsvraag
Vervangingsvraag
Substitutievraag

- Eigen (verklarende) econometrische modellen
- Met als input:
 - Ramingen door CPB, CBS en OCW
 - Tijdreeksen uit Enquête Beroepsbevolking (EBB)

Methodiek prognoses

- Maatstaven voor *frictie* (geen tekort/overschot):
 - Indicator Toekomstige Arbeidsmarktsituatie (ITA)
 - Indicator Toekomstige Knelpunten Personeelsvoorziening (ITKP)
 - Indicator Toekomstige Knelpunten naar Beroepsgroepen (ITKB)
- Kwalitatieve typering:
 - Perspectieven: 'zeer goed' tot 'slecht'
 - Knelpunten: 'zeer grote' tot 'geen'
- ITA = Toekomstig (aanbod / vraag)
 - $ITA \gg 1$ = slecht arbeidsmarktperspectief voor schoolverlaters
 - $ITA \ll 1$ = goed arbeidsmarktperspectief voor schoolverlaters

Prognoses geschikt voor Ad?

Oplossingen?

- **Prognoses zijn 5 tot 6 jaar vooruit, Ad duurt 2 jaar**
- **Geen aparte opleidingstypen voor Ad in opleidingenclassificatie ROA/CBS**
- **Te weinig celvulling voor prognoses**
- **Ad-opleidingen bestaan vaak nog niet!**

Associate degree opleidingen en
arbeidsmarktrelevantie
Een handleiding voor pilotronde 5

ROA Brochure

Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt | ROA
Research Centre for Education and the Labour Market | ROA

- **ROA Brochure met leidraad voor arbeidsmarkt-relevantie**
- **Aandachtspunten bij onderbouwing van arbeidsmarkt-relevantie**
- **Met vast stramien: leidraad/ handreiking**

Aandachtspunten bij onderbouwing

- **Duidelijke signalen vanuit het werkveld voor behoefte aan specifieke Ad-opleiding**
- **Onderbouwing van deze behoefte met cijfers**
- **Concurrentie vanuit specifieke mbo- en hbo-opleidingen**
- **Huidige en toekomstige arbeidsmarktsituatie van Ad-opleiding en van concurrerende opleidingen**
- **Positionering van Ad ten opzichte van concurrerende opleidingen: onderscheidend curriculum, competenties, duaal/deeltijd/voltijd, crossovers en heldere functie op de arbeidsmarkt**
- **Voldoende commitment vanuit werkveld voor nieuwe Ad-opleiding**

Vb. arbeidsmarktindicatoren

Overbenutting mbo verwante opleidingen

- % MBO niveau 4 gediplomeerden dat boven eigen niveau werkzaam is
- % MBO niveau 4 gediplomeerden dat nog aanvullende training heeft gevolgd
- % MBO niveau 4 gediplomeerden dat doorstroomt naar HBO
- Upgrading van MBO beroepen

Onderbenutting hbo verwante opleidingen

- Werkloosheid hbo
- Onderbenutting hbo

Voorbeelden recent ROA-onderzoek

- **Onderbouwing arbeidsmarktrelevantie van Ad-opleidingen aan de hand van de ROA brochure**
- **In opdracht van niet nader te noemen hbo-instelling**
- **Alleen domeinen worden genoemd, niet specifieke Ad-opleidingen**

	MBO 4 verwante opleidingen	HBO BSc verwante opleidingen
	% boven mbo niveau 4 werkzaam	% werkzaam beneden hbo bachelor niveau
Logistiek	7%	24%
Groen	3%	20%
ICT	10%	11%
Zorg	2%	43%
Techniek	9%	17%
Economie	8%	21%

	MBO 4 verwante opleidingen	
	<i>% aanvullende training</i>	<i>% doorgestroomd hbo</i>
Logistiek	31%	20%
Groen	25%	20%
ICT	43%	21%
Zorg	54%	15%
Techniek	54%	22%
Economie	36%	29%

	Upgrading
Logistiek	constant /upgrading
Agro foods	upgrading
ICT	upgrading
Zorg	constant / downgrading
Techniek	Upgrading
Economie	Constant / upgrading

Samenvatting voor Ad-opleiding

De onderbouwing voor de behoefte aan een associate degree opleiding in dit domein laat een wisselend beeld zien. De overbenutting van mbo niveau 4 gediplomeerden is gemiddeld, en het lage percentage dat aanvullende training volgt lijkt minder aanleiding om een associate degree aan te bieden. Het lage aandeel dat doorstroomt naar het hbo is echter wel een indicatie voor de behoefte aan een aanvullende Ad-opleiding. In termen van upgrading is er een gemengd beeld te zien tussen enerzijds beroepen die een constant opleidingsniveau behouden, en anderzijds beroepen die een steeds hoger aandeel hbo'ers ten opzichte van mbo'ers hebben. Hieruit blijkt dat bij sommige beroepen wel vraag kan zijn naar Ad'ers, en bij andere beroepen minder. Er is sprake van een *hoge werkloosheid onder verwante opleidingen, en deze is ook hoger dan het gemiddelde van de vergelijkbare sector. De verticale aansluiting is laag voor het mbo en gemiddeld voor het hbo. Hierdoor is het mogelijk dat Ad'ers uit dit domein met een niet al te beste arbeidsmarktsituatie geconfronteerd zullen worden. Toegespitst op de twee regio's, zijn er slechtere arbeidsmarktperspectieven in deze regio's dan landelijk (met uitzondering voor mbo 4 verwante opleidingen in regio De verwachte arbeidsmarktperspectieven voor de middellange termijn (tot 2020) zijn slecht.*

De onderbouwing van een arbeidsmarktbehoefte aan een Ad-opleiding in de is moeizaam. De lage doorstroom naar het hbo en een wisselend beeld van upgrading zijn de enige twee positieve factoren die pleiten voor het starten van een Ad-opleiding in dit domein.

Tot slot

- **ROA Brochure is slechts één mogelijke aanpak**
- **Niet alleen kwantitatieve, vooral ook kwalitatieve informatie, bijv. over maatschappelijke trends**
- **Niet alleen landelijke, maar zeker ook regionale gegevens**
- **Niet alleen ROA-bronnen en andere statistische informatie, ook eigen onderzoek**